

Meeuwenoverlast

De skyline van Scheveningen. Foto: Yaxkin Mohr

in grote getale lieten zij zich drijven op de wind de stormende noordwester wind naar de steden waar ze neerstreken op onze daken koninklijk en trots waar ze schreeuwden zoals alleen meeuwen dat kunnen..

nu de storm is gaan liggen keren ze terug in grote getale ze gaan zitten langs kustlijn of cirkelen boven de zee statig en prachtig spiedend naar vis duiken ze af en toe in de diepte pijsnel en trefzeker

Marije Hendriks

Meeuwen op wacht bij de viskraam. Foto: Janet Tiwary

Tekst: Dr. Albert C.M. Weijman, KAD

Over meeuwenangst

Onder zoogdieren en vogels komen dieren voor die mensen probleem dieren, plaagdieren of zelfs ongedierte noemen. Wanneer mensen die dieren ook nog eens 'lelijk' of 'eng' vinden, daalt de tolerantie tot een minimaal niveau. De klassieke horrorfilm 'The Birds' van Alfred Hitchcock uit 1963 heeft bij veel mensen de liefde voor vogels die in groepen leven bepaald niet aangewakkerd. Bestrijding van enge dieren lijkt

emotioneel beschouwd een begrijpelijke oplossing. Ongediertebestrijding is mede daarom in brede kringen nog steeds een geaccepteerd begrip. Bestrijding met biociden, met klemmen of met kogels. Als het doden maar snel, liefst onzichtbaar en economisch haalbaar wordt uitgevoerd. Een andere mogelijkheid is om de aantallen dieren dermate te reduceren dat de overlast tolerabel wordt en liefst ook blijft. Door het rapen van eieren of door weren en verjagen bijvoorbeeld. Helaas of gelukkig stellen de Nederlandse Flora- en Faunawet en de Europese Vogelrichtlijn hier duidelijke grenzen. Bestrijding en verjaging van beschermde plaagdieren vereist een ontheffing onder duidelijk omschreven voorwaarden.

Plaagzoogdieren en plaagvogels

Plaagzoogdieren en plaagvogels zijn meestal sociaal hoog ontwikkelde en intelligente dieren. Daarnaast zijn ze fysiek de meerdere van mensen die slechts op twee benen rond kunnen lopen en die zonder ingewikkelde hulpmiddelen al helemaal niet kunnen vliegen. Het meest geavanceerde vliegtuig levert prutswerk vergeleken bij de luchtacrobatiek waartoe meeuwen in staat zijn. Noordse sterns, die

“ De natuur laat zich niet dwingen. Als je een bepaalde soort ergens niet wilt hebben, moet je een andere ideale plek creëren. De gemeente Amsterdam heeft bij knooppunt Holendrecht een ideale broedplaats voor meeuwen gecreëerd. Hierdoor broeden in de Bijlmer geen meeuwen meer op daken. ”

Jip Louwe Kooijmans, Programmacoördinator stadsvogels, Vogelbescherming Nederland

tot de meeuwen gerekend worden, vliegen elk jaar weer, zonder hulpmiddelen, van Arctica naar Antarctica en terug. Tenminste 30.000 kilometer per jaar zonder TomTom. Doodgewone meeuwen zijn in staat om dagelijks ‘gewoon’ van de Waddeneilanden naar onze grote steden en terug te vliegen. Om alleen maar een hapje te gaan eten. Waarom? Omdat ze alleseters zijn en omdat wij mensen van alles aanbieden. Onwetend en onbedoeld. Kansen worden door intelligente dieren nu eenmaal ten volle benut. Plaagdieren zijn evolutiekampioenen en overlevingskunstenaars. Onze concurrenten dus... Mensen zullen even slim of slimmer moeten worden dan plaagvogels. Slimmer dan meeuwen.

De lessen van Bristol

Bristol ervaart als Zuid-Engelse havenstad veel overlast van meeuwen. Van 1994 tot 2004 nam het aantal broedende paren met een factor tien toe en de verwachting is dat er in het jaar 2014 200.000 broedende paren zijn. Bioloog Peter Rock doet al meer dan dertig jaar onderzoek naar het gedrag van meeuwen in relatie tot de overlast die ze veroorzaken. De meeuwenpopulaties rondom Bristol zijn de best bestudeerde kolonies in de wereld. En toch wordt het gedrag van ‘stadsmeeuwen’ nog steeds onvoldoende bestudeerd. Het feit blijft dat de onbeperkte aanwezigheid van voedsel de sleutelfactor is. Open afvalstortplaatsen zijn voor meeuwen uiterst aantrekkelijk, evenals talrijke bereikbare, en deels onbekende, voedselbronnen en afvalbronnen in de stedelijke omgeving. Naar die verborgen voedselbronnen is nog maar weinig onderzoek gedaan.

De huidige situatie in Nederland

In Nederland tonen de vogeltellingen van de Stichting SOVON aan dat de populaties van meeuwen op landelijk niveau teruglopen. In kuststeden is die situatie juist omgekeerd. Sinds de negentiger jaren van de vorige eeuw broeden zilvermeeuwen en

Onbedoeld door mensen aangeboden voedsel! Foto's: Janet Tiwary

grote mantelmeeuwen in toenemende mate in kustplaatsen als Haarlem, Alkmaar, Leiden en Katwijk. Daar zijn ze moeilijk te tellen. De aantallen zilvermeeuwen blijven er stabiel. Stadsmantelmeeuwen hebben zich sinds 1990 weten te verviervoudigen.

Een aantal Nederlandse kustgemeenten heeft de overlast die door meeuwen wordt veroorzaakt serieus genomen en aangepakt. Natuurlijk zijn zij daarbij uitgegaan van ervaringen die door collega-gemeenten werden opgedaan. Zo maakt Alkmaar gebruik van de ervaringen van

Voorlichting door de gemeente Haarlem

- Houd afval van de straat. Bied afval op de juiste manier aan en leg geen vuilniszakken op straat. Spreek uw burens erop aan wanneer zij hun afval verkeerd aanbieden.
- Meld meeuwenesten. Met uw melding krijgt de gemeente beter in kaart waar concentratiegebieden van meeuwen zijn.
- Geef meeuwen geen eten. Meeuwen hebben het extra voer niet nodig. Voeren is ongezond voor de dieren en het trekt ook ongewenste diersoorten aan. Het kan leiden tot geluidsoverlast en agressief gedrag van de meeuwen. U mag geen

vogels voeren in de Haarlemse binnenstad en bij de woonschepenligplaats aan de Spaarndamseweg. U riskeert dan een boete van € 140.

- Schakel specialisten in als u met professionele middelen meeuwenoverlast wilt voorkomen. Zoek hiervoor op internet naar 'meeuwenoverlast' of 'meeuwenwering'. De kosten voor deze maatregelen worden niet vergoed door de gemeente.
- Download en print de poster 'Geef meeuwen geen eten!' en hang hem op, zodat uw burens ook op de hoogte zijn.

Leiden. Haarlem ging buurten bij onze zuiderburen in West-Vlaanderen.

Alkmaar acht plaatsing van ondergrondse afvalcontainers en het onvruchtbaar maken van meeuweneieren goede methoden. Daarnaast bracht de gemeente de brochure 'Meeuwen in Alkmaar' in circulatie. Leiden bindt daarnaast de strijd aan met sterke, gele afvalzakken die door meeuwen nauwelijks te kraken zijn.

Vogelbescherming Nederland: Maak afval onbereikbaar en bied goede broedplekken aan

Meeuwen hebben een natuurlijk menu van vis, schaaldieren en krabben maar eten ook wormen, emelten, insecten en aas. Dit menu wordt aangevuld met menselijk afval en voedsel, zoals brood, patat en andere eetbare resten. De beste manier om overlast van naar afval zoekende meeuwen tegen te gaan is door te zorgen dat het aanbod van natuurlijk voedsel verbetert en dat afval slechter bereikbaar wordt. Door minder rot-

zooi op straat en ondergrondse vuilcontainers bijvoorbeeld.

Meeuwen zijn koloniebroeders, ze broeden veelal op de grond waardoor hun nesten gemakkelijk vindbaar zijn voor predatoren zoals ratten. Het broedsucces is dan ook laag. In de duinen zijn geschikte broedplaatsen verdwenen waardoor ze op zoek gaan naar alternatieve broedplekken zoals platte kiezeldaken in dorpen en steden. Door deze plekken ongeschikt te maken om te broeden (bijvoorbeeld door er touwen te spannen) en alternatieve plaatsen zoals schelpeneilandjes te creëren waar geen roofdieren bij kunnen, kunnen de stadse meeuwen weer richting hun natuurlijke habitat worden verleid. Weren zonder alternatieven te bieden is als dwel-

In Haarlem is het verboden om meeuwen te voeren.

Foto: Janet Tiwary

len met de kraan open. De vogels blijven dan terugkomen.

Epiloog: Natuur in de stad

Het wordt tijd dat we de betekenis van natuur in de stad leren waarderen. Het wordt hoog tijd dat we plaagdieren leren zien als een natuurlijk onderdeel van die natuur. Het is verstandig om de mens en zijn culturele uitingen en bouwwerken te erkennen als onderdeel van die stadsnatuur. De kans wordt dan groot dat de mens natuurlijke overlast leert tolereren, beheersen of zelfs voorkomen. In de woorden van Jelle Reumer, directeur van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam: "We moeten de stad opnieuw ontdekken. Biologen hebben het voortouw genomen; sinds enkele decennia exploreren en onderzoeken zij de stadsnatuur. Nu is het tijd dat de rest van de stadsbewoners volgt, architecten, stedenbouwkundigen en betrokken bestuurders voorop".

Met dank aan Jip Louwe Kooijmans, Vogelbescherming Nederland. ●

Nuttige informatie

www.meeuwenindestad.be

www.leiden.nl/meeuwen

www.alkmaar.nl/53092/meeuwenfolder

www.sovon.nl

www.vogelbescherming.nl

Summary

Urban-nesting gulls like *Larus argentatus* (herring gull) and *Larus fuscus* (lesser black-backed gull) cause increasing problems in urban seaside communities. The availability of almost unlimited food supplies is the root of most problems, leading to breeding at the ample urban nesting opportunities and causing even more problems. Limiting the number of food sources and the amount of available food offer the best way of coping. Successes will depend on the application of the results of biological research and education of the general public, supported by intelligent governmental policies and resources.